

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ena vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dem za celo leto 2 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K, Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katal. Hrvatskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, — Inserate se plačuje od enostopne pečitvene za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, Inserati se sprejemajo do sreče jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštno proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

Odlično zborovanje.

Slovenska kmečka zveza je priredila v nedeljo, dne 14. aprila, v Mariboru, tečaj za župane, občinske svetovalce, odbornike, tajnike in druge ukaželjne može in mladeniče. Dvorana Katoliškega delavskega društva je bila od začetka pa do konca tečaja polna zavednih naših mož, ki so došli v velikem številu ne samo iz bližnje mariborske okolice, ampak celo iz najbolj oddaljenih krajev Spodnjega Štajerja.

Tečaj je s pozdravnim uvodnim govorom otvoril državni in deželni poslanec dr. Korošec. Omenil je v svojem govoru, kako hudi časi so prišli sedaj na naše brate Hrvate. Madžari so po svojem hlapcu Čuvaju odvzeli Hrvatov ustavne pravice in pritiskajo z vso krutostjo vse, ki se hočejo zavzeti za teptani narod. Mi kot bratje Hrvatov čutimo z njimi in ogorčeno obsojamo mažaronsko nasilje na Hrvaškem. Protestiramo proti nasiljem, ki jih uganja Čuvaj na Hrvaškem. Celi zbor odličnih županov in drugih mož se je po teh besedah vzdignil in z glasnimi klici izrazil svoje ogorčenje nad nasiljem Madžarov. „Živio bratje Hrvatje“, je donelo po dvorani.

Navdušeno pozdravljen je govoril nato državni in deželni poslanec dr. Krek o samostojnosti ali takozvani avtonomiji občine. Govornik je opisal, kako postava govori o samostojnosti občin, nasprotno pa si politične in druge oblasti lastijo neomejeno nadoblast nad našimi občinami. Opisal je natančneje delokrog občin in njih dolžnosti in pravice napram občanom in oblastim. Predno smo bili Avstrijci, smo imeli že svoje občine. Delajmo torej za zopetno samostojnost občin. Kdor pa ima kaj smisla za samostojnost občin in naroda, mora pozdraviti obstrukcijo slovenskih deželnih poslancev, klobuk dol pred obstrukcijo („Živio“ klici).

Iz občinske samostojnosti pride ljudska samostojnost. Župani naj bodo trdi kot železo, ki se ne upogne, pa se bo udal tudi nemško-nacionalni deželni odbor. Da bo v naših občinah prišlo povsod do boljših razmer, skušajte spraviti do tega, da bo v občini samo ena stranka. Misel samostojnosti občin naj zmaga. Vedno se bom veselil vaših bojev. Živela vaša obstrukcija! Govorniku so se navzoči z „Živio“ klici zahvaljevali.

Drž. in dež. poslanec I. v. Roškar je govoril o domovinski pravici in oskrbi ubožcev. Svoje predavanja je podprl z vzgledi iz lastne izkušnje. S tem je bilo dopoldansko zborovanje končano.

Popoldne je otvoril zborovanje državni in dež. poslanec dr. Korošec s predavanjem o sestavi porotnih listin. Za njim je govoril deželni odbornik dr. Pegan iz Ljubljane o skrbi zdravstva v občinah. Odvetnik dr. Leskovar je govoril o skrbi župana za javni red in mir v občini. Državni in deželni poslanec Pišek pa o občinskih sejah in posvetovanjih. — Udeleženci tečaja: Kozar iz Litmerka pri Ormožu, Grandovšek iz Sp. Sv. Kungote, Vraž iz Ceroveca, Vreže iz Smarja, Lorber iz St. Petra pri Mariboru in Kolman iz Slivnice so stavili različna vprašanja na poslance in govornike, na katera so dobili zadovoljive odgovore. Zidanašek iz Špitaliča se je v imenu udeležencev zahvalil K. Z. in govornikom za važna predavanja.

Dr. Korošec je končal tečaj z zahvalo udeležencev. Omenja, da bo prirejela K. Z. po okrajih županske tečaje. Naše državnice-občine moramo z izobrazbo županov povzdigniti. Moč in ugled slovenskih občin se naj širi!

Povzdiga živinoreje.

Iz zaklada za povzdigo živinoreje dobi za leto 1912 štajerska dežela radi nazačovanja pri številu živine nekoliko manj nego prejšnja leta, namreč samo 373.066 K.

Seja, v kateri se ta donesek razdeli, se je v Gradcu že vršila pretekli mesec. Deželni odbornik Robič in Hagenhofer sta zahtevala, da se cela svota razdeli sorazmerno s številom živine: na Zgornji Štajer 26%, na Srednji 44% in na Spodnji Štajer 29%. Posebej je poudarjal odbornik Robič, da se leta 1911 pri razdeljevanju niso držali popolnoma tega ključa in da je bil vsled tega Spodnji Štajer oškodovan, tem bolj, ker tudi pri donesku za planine in pašnike, ki znaša 100.000 K, nismo dobili svojega deleža.

Deželni odbornik grof Franc Attems se je čutil poklicanega zagovarjati načelo, naj se Zgornji Štajer bolj upošteva kakor Spodnji, ker je baje dobil Spodnji veliko podpore pri brezobrestnih posojilih. Nemški grof dobro ve, da brezobrestnih posojil niso dobili samo slovenski kmetje, ampak nemški in nemškutarski meščani ter tržani. Ravno majhni posestniki, ki je obenem tudi živinorejec, ni dobival brezobrestnih posojil. Deželni glavar sam je moral opomniti vročkrvnega grofa, da sta zaklad za povzdigo živinoreje in brezobrestna posojila dve popolnoma različni stvari ter zagovarjal stališče odbornika Robiča, da se mora tudi Spodnji Štajer sorazmerno upoštevati.

Potem se je naredil načrt, kako se naj razdeli l. 1912 omenjena svota. Najprej se je odkazalo 100 tisoč kron planinskemu svetu za povzdigo planin in pašnikov. Ravno pri tem denarju ne pridemo slovenski Štajerci na svoj račun, ampak dobi skoraj vse Zgornji Štajer. Tam so že tako premetepi, da jih par veljakov stopi skupaj, naredijo pašniško zadrugo in potem si dajo od vlade iz tega denarja kupiti pašnik. Naša dežela nabira tudi zaklad za zavarovanje živine. Letos se je odločilo za to svrhu 50.000, prejšnja leta pa po 100.000 K. Zgornji Štajerci so namreč postali naenkrat nasprotniki zavarovanja živine, to pa radi tega, ker imajo merodajni veleposestniki veliko živine in bi jim prišlo zavarovanje predrago.

Da se povzdigne živinoreja po kakovosti in po številu, v to se je odmerilo 52.021 K. Na Spodnji Štajer odpaše 7000 K za 25 marijadvorskkih telic v štajerskem okraju, 5000 K za bike in telice murapoljske pasme v laškem okraju, 2400 K za 10 murapoljskih telic v vranskem okraju, 2160 K za murapoljske telice v sevniškem okraju.

Za povzdigo svinjereje in ovčereje se je vpostavilo 16.000 K, za živinozdravniški pouk 3000 K, za bikorejske zadruge na Spodnjem in Srednjem Štajerju 26.878 K, in potem so se določile velike svote za različne gornještajerske živinorejske zadruge. Pri nas takih zadrug nimamo, ker jih živinorejski nadzornik Jelovšek ne mara, vsled tega tudi denar, namenjen za te zadruge, gre le na Zgornje Štajersko.

Za napravo hlevov in gnojnice se bo razdelilo 30.000 K. Sklenilo se je, da se bo v bodoče samo ubožnejšim dajala v to svrhu podpora v visokosti 25%, a premožnejšim se bo pomagalo le z nasvetom, načrtom in nadzorovanjem.

Nemški zvezi zadrug se je dovolilo 10.540 K, da se napravijo stiskalnice za seno. Za mlekarstvo se je določilo 30.000 K, za nabavo živinskih železniskih vozov 5000 K.

Tako približno se bo razdelil letos zaklad za povzdigo živinoreje. Naši poslanci in tudi zastopniki na občinskih zborih Kmetijske družbe dosledno opozarjajo vlado na dejstvo, da se Spodnji Štajer tudi v tem oziru zapostavlja. Liberalci so sicer letos vladi in nemškim grofom priskočili na pomoč, češ, da to ni res. Mi pa hočemo vstrajati v boju proti krivicam, naj pridejo od katerokoli strani. Opozarjamo pa, da se okraj, pašniške, živinorejske in druge zadruge za drugo leto 1913 pravočasno oglasijo ali pri poljedelskem ministrstvu ali pri deželnem odboru s prošnjami.

Politični ogled.

— **Državni zbor** se snide dne 18. t. m. Vse pričakuje z veliko napetostjo tega dne, ker se splošno meni, da pridejo tudi v avstrijski zbornici hrvaške razmere na razgovor. Nekateri listi pišejo celo, da bodo hrvaški poslanci iz Dalmacije in Istre začeli obstruirati. Toda tega ne moremo prav verjeti, kajti avstrijski državni zbor vendar v zadevi hrvaških razmer ni česlej ničesar zakrivil. Nasprotno avstrijski državni zbor je edino torišče, v katerem se bo lahko prosto govorilo o nasilju ogrske vlade nasproti Hrvatom. Na dnevnem redu zbornične seje je prvo čitanje uradniških predlog in prvo čitanje odvetniškega ter notarskega reda. Hrvaško-slovenski klub ima dne 17. t. m. sejo, v kateri zavzame stališče nasproti dogodkom na Hrvaškem.

— **Na Ogrskem** se je začel v državnem zboru zopet stari ples. Večina hoče nadaljevati posvetovanje o brambnih predlogih, a Justova stranka ga ovira z

obstrukcijo, ker želi, da se pred brambno postavbo naredi zakon za splošno, enako in tajno volilno pravico. Pravijo, da bo večina skušala s silo streti Justovo obstrukcijo. Ako se ji to ne posreči, bo državni zbor razpuščen in razpisane nove volitve, pri katerih bo uporabila Khuenova vlada vse nasilje, da se vrne le majhno število opozicionalnih poslancev v zbornico. Da je Khuen mojster v nasilnih volitvah, to je dokazal že kot ban na Hrvaškem.

— **Na Hrvaškem** kruto preganja ban Čuvaj vse nasprotnike madžaronskega. Izdal je celo navodilo, da nihče ne sme govoriti proti sedanjemu strahovladu, sicer se mora kazensko preganjati radi hujskanja proti javnemu redu in miru. Časopisi se neutemeljeno zaplenjajo in uredniki kaznujejo. Več časnikov je ustavilo izhajanje. Ves svet, razen Madžarov, obsoja dogodke na Hrvaškem. Hrvatje sami se držijo sedaj čudovito mirno in trezno, da jih vse občuduje radi hladnokrvnosti, s katero prenašajo težke čase, ki so prišli čez nje.

— **Srbija.** Dne 14. aprila so se vršile po celi Srbiji volitve v sabor ali narodno skupščino. Uspehi volitev v sabor je sledeči: 78 staroradikalcev, 36 mladoradikalcev, 8 radikalnih divjakov, 32 narodnjakov, in naprednjakov ter dva socialna demokrata. Treba je še 10 ožjih volitev.

— **Rusija** obhaja letos 300letnico, odkar je na prestolu sedanja vladarska rodbina Romanovih, in 100letnico groznega Napoleonovega poraza na ruskih snežnih poljanah. Po vseh večjih ruskih mestih se pripravljajo velikanske slavnosti v ta namen.

— **Turčija.** Volitve v turški državni zbor izkazujejo dosežaj 112 Mladoturkov in 6 opozicionalcev. Z ozirom na slab vtis, ki ga dela ta izvolitev, je vlada odredila, da naj se vrše nadaljne volitve popolnoma zakonito. Mladoturki so se namreč posluževali pri teh volitvah nasilnih sredstev, kar dokazuje, da so sorodni Madžarom. Da se med turškim ljudstvom še ni dočela ohladila ljubezen do prejšnjega sultana Abdul Hamida, dokazuje dejstvo, da so priredili v Solunu njemu na čast slavnostne pohode po mestu (ovacije), s katerimi ga je ljudstvo slavilo.

— **Irška,** ki je po ogromni množini katoliška, se bojuje že več sto let za gospodarsko in prosvetno neodvisnost od protestantske Angleške. Najbolj znan bojevnik za samoupravo Irške je bil rajni Okonel. Njegovo geslo je bilo verska svoboda katoličanov in samouprava Irške. S svojo čudovito zgovornostjo je imel neomejen vpliv med irskim ljudstvom, a med Angleži veliki spoštovanje. Irski so nadaljevali pričeti boj vstrajno in spretno. Že dvakrat je vlada v preteklih letih prinesla predlog za samoupravo Irške, koji predlog nazivajo Angleži homerule. Sedanji angleški ministrski predsednik Askvit je dne 11. t. m. zopet predložil zbornici homerule. Povsod se borijo zdravi narodi za samoupravo in neodvisnost, le pri nas na Štajerskem hočejo liberalci in nemurji podaljšati suženjstvo in tlačanstvo svojega naroda.

— **Delavski štrajk na Angleškem.** Pet tednov je trajal glasoviti in veliki štrajk rudarjev in drugih delavcev na Angleškem, ki je prinesel neizmerno bedo med stotisoče delavskih družin in je požrl na stotine narodnega premoženja. S smelostjo se je bil boj na obeh straneh, odnehati niso hoteli ne delavci, ne lastniki premogovnikov. Zastoj se je trudila vlada, doseči sporazum. Na stotine tovarn je ustavilo delo. V četrtem tednu je bilo brez dela že okrog 2 milijona delavcev. V petem tednu, kar je trajal štrajk, so bile od štrajkujočih izžrpane vse podporne zaloge; strašna beda in nevolja se je polotila ubogega delavstva. Korajža za štrajk je dan za dnevom huje ponehovala. Voditelji štrajka so si belili glave, a niso si vedeli pomagati. Premogokopi so začeli sami opuščati štrajk. Voditelji delavcev so odredili glasovanje delavstva. Velikanska večina delavstva se je izrekla, da se začne zopet z rednim delom. Tako se je izvojeval veliki boj med ubogim delavstvom in bogatimi lastniki rudokopov. Vojsko so izgubili delavci ter so šli te dni brezpogojno na delo. — V blagajnah delavskih organizacij se je začetkom štrajka nahajalo 48 milijonov kron. 650.000 organiziranih delavcev je izgubilo med štrajkom 120 milijonov kron plač, ki bi se jim bile izplačale, če bi bili delali. 400.000 delavcev pa ni bilo organiziranih in ti tudi niso dobili nikakih podpor. Na te bi prišlo v času dela 24 milijonov kron plač, ki so tudi šle za delavce v izgubo. Splošno znaša denarna izguba delavstva za čas štrajka nad 240 milijonov